

POSTANOWIENIE

30 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A.K.

przeciwko T. spółce akcyjnej w likwidacji w W.

o ochronę dóbr osobistych,

na skutek skargi kasacyjnej T. spółki akcyjnej w likwidacji

w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z 31 października 2022 r., I ACa 469/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwaną,**
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana T. S.A. powołała się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, dotyczących, po pierwsze, dopuszczalności rozpatrywania sprawy, której stroną jest sędzia orzekający w okręgu sądu, będącego w konflikcie ze stroną pozwaną, w aspekcie art. 44¹ k.p.c. w związku z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie, dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 284, dalej – „EKPCz” lub „Konwencja”), po drugie, wymagania zgody na publikację wizerunku osoby pełniącej funkcję publiczną na tle art. 81 pr. aut., gdy osoba ta publikuje wizerunek w mediach społecznościowych powszechnie dostępnych, a informacja o tej osobie dotyczy jej działalności zawodowej, po trzecie, możliwości uznania za nadużycie prawa wytoczenia powództwa o ochronę wizerunku w sytuacji, w której osoba publiczna zamieszcza wizerunek w mediach społecznościowych powszechnie dostępnych, a informacja o tej osobie dotyczy jej działalności zawodowej, nie zaś prywatnej. Wskazała również – w tym samym kontekście – na „potrzebę sprawdzenia wykładni przepisów prawnych budzących rozbieżności w orzecznictwie”.

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

W celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest natomiast wykazanie, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Postawione w skardze wątpliwości, wbrew stanowisku skarżącej, nie stanowią *novum* na tle dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego, a zarazem we wniosku nie uzasadniono w żaden sposób, dlaczego ich rozstrzygnięcie nie miało być możliwe przy wykorzystaniu dotychczasowej judykatury i szerokiego dorobku nauki w zakresie ochrony dóbr osobistych, w tym prawa do wizerunku. Nie wyjaśniono również, z jakich przyczyn ich rozstrzygnięcie mogłoby przyczynić się do realizacji publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej, za takie uzasadnienie nie można bowiem uznać ogólnikowego spostrzeżenia, że zajęcie w tej materii stanowiska przez Sąd Najwyższy „ujednolici wykładnię”. Pozwana nie przytoczyła ponadto alternatywnych kierunków rozstrzygnięcia powołanych wątpliwości i mogącej przemawiać na ich rzecz argumentacji.

Wywody wniosku nie ujawniały także racji, które mogłyby przekonywać o istnieniu w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, przekraczających zwykłe trudności wykładnicze, które zazwyczaj towarzyszą sądowemu stosowaniu prawa, a tym bardziej – wobec braku przywołania we wniosku jakiegokolwiek orzecznictwa – mogących uzasadniać potrzebę wyjaśnienia rozbieżności w orzecznictwie w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wniosek ograniczał się natomiast do sformułowania trzech pytań, które – zdaniem pozwanej – miały znaczenie w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem i wymagają rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

Przypomnienia wymagało w tym kontekście, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie, stanowi – obok podstaw skargi

kasacyjnej i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) – odrębne i samodzielne wymaganie konstrukcyjne skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Wynika to z odmiennej funkcji wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, która polega na przekonaniu Sądu Najwyższego, że merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej jest uzasadnione z punktu widzenia jej publicznoprawnych celów. Cele te sprawiają, że na etapie orzekania w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy bada wyłączenie wniosek i jego uzasadnienie, natomiast ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia ma następczy charakter i jest warunkowana uprzednim pozytywnym zweryfikowaniem powodów przemawiających za jej przyjęciem do rozpoznania. Brak uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, wynikający z przyjmowanego *implicite* przekonania skarżącego, że uzasadnienie tych przyczyn w dostateczny sposób wynika z uzasadnienia podstaw kasacyjnych, zapoznaje szczególną funkcję wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uniemożliwiając Sądowi Najwyższemu ocenę istnienia przyczyn kasacyjnych (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2019 r., IV CSK 575/18 i powołane tam wcześniejsze orzecznictwo, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2020 r., II CSK 499/19 i z dnia 15 października 2020 r., IV CSK 175/20).

Niezależnie od konstrukcyjnych mankamentów wniosku, należało zauważyć, że art. 44¹ k.p.c. jest przepisem adresowanym do Sądu Najwyższego, umożliwiającym temu Sądowi – na wniosek sądu właściwego do rozpoznania sprawy – podjęcie decyzji o przekazaniu sprawy innemu sądowi ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości. W skardze nie wyjaśniono, na czym w związku z tym miałyby polegać naruszenie tego przepisu przez Sąd Apelacyjny. Ponadto, ustawodawca nieprzypadkowo posłużył się w tym przypadku nieostrą i ocenną przesłanką „dobra wymiaru sprawiedliwości”, pozwalając na elastyczne stosowanie rozważanej regulacji, z uwzględnieniem ogółu okoliczności konkretnej sprawy. Materia taka w bardzo niewielkim stopniu poddaje się uogólnieniom, a tym samym co do zasady nie może stanowić przedmiotu zagadnienia prawnego, którego założeniem jest abstrakcyjny charakter, wykraczający poza okoliczności konkretnej sprawy.

Wreszcie, w judykaturze wyjaśniono już, że okoliczność, iż powodem jest sędzia sprawujący urząd w okręgu sądu właściwego do rozpoznania sprawy, rozpoznawalny w konkretnym środowisku prawniczym, sprawa zaś jest przedmiotem debaty publicznej, nie może rzutować *per se* na zdolność sądu (sędziego) do zachowania obiektywizmu i nie uzasadnia przekazania sprawy innemu sądowi na podstawie art. 44¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2020 r., IV CO 44/20). Sytuacja taka nie wywołuje również *per se* poważnych wątpliwości interpretacyjnych w aspekcie art. 6 ust. 1 EKPCz, w każdym zaś razie wątpliwości takie nie zostały we wniosku wykazane.

Ewentualne indywidualne okoliczności związane z sytuacją konkretnego sędziego lub sędziów i ich relacją z którąś ze stron postępowania, wybiegającą poza kontakty czysto zawodowe, w tym w związku z przynależnością do stowarzyszeń sędziowskich, powinny być rozpatrywane w drodze postępowania o wyłączenie sędziego, którego zainicjowanie leży w gestii stron (art. 49 k.p.c.). Z materiału sprawy nie wynikało, iżby pozwana występowała z takim wnioskiem wobec sędziów zasiadających w składzie Sądu Apelacyjnego wydającego zaskarżony wyrok, a tym bardziej, aby okoliczności, na które powołano się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie były jej znane przed wydaniem zaskarżonego wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22).

W zakresie, w jakim skarżąca odnosiła się do postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym, trzeba ponadto zwrócić uwagę, że skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia przysługującym od wyroków sądu drugiej instancji. W związku z tym ewentualne uchybienia procesowe, jeśliby dopuścił się ich sąd pierwszej instancji, mogą stać się przedmiotem skutecznych zarzutów kasacyjnych o tyle tylko, o ile odnoszą się przynajmniej pośrednio również do postępowania przed sądem drugiej instancji i zostaną odpowiednio powiązane z naruszeniem przepisów o postępowaniu apelacyjnym.

W odniesieniu do pozostałych przyczyn kasacyjnych, związanych z kwestią prawa do wizerunku, należało podnieść, że Sąd Apelacyjny szeroko i wnikliwie uzasadnił, dlaczego uznał, iż powódce przysługiwała prawna ochrona wizerunku, a

poczynione w tej mierze rozważania prawne, eksponujące dalej idącą ingerencję w autonomię informacyjną człowieka, jaką stanowi publikacja wizerunku, w zestawieniu z wypowiedzią słowną, korespondują ze stanowiskiem zajmowanym w tej materii przez Sąd Najwyższy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2017 r., V CSK 51/17, OSNC 2018, nr 9, poz. 90). W sprawie ustalono, że wykorzystany przez pozwaną wizerunek dotyczył sytuacji prywatnej i nie był utrwalony w związku z wykonywaniem przez powódkę funkcji publicznej, cel jego ujawnienia w spornych materiałach na temat powódki nie został wyjaśniony, a ponadto – wbrew założeniom wątpliwości sformułowanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – w sprawie nie ustalono, aby to powódka zamieściła ów wizerunek w mediach społecznościowych.

Sąd Apelacyjny zasadnie zaakcentował również, że o ile granice krytyki wobec osób sprawujących funkcje publiczne na tle art. 8 i art. 10 EKPCz są szersze aniżeli wobec osób prywatnych, to nie można twierdzić, aby osoby te wystawiały się na krytykę w zakresie każdej swojej aktywności na równi z politykami. W świetle judykatury Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, sądownictwo, którego kompetencje mają fundamentalne znaczenie w demokratycznym państwie prawnym jako gwarancja praworządności, może należycie funkcjonować tylko wtedy, gdy cieszy się publicznym zaufaniem. Dążenie do utrzymania tego zaufania czyni konieczną ochronę sędziów przed niszczącymi, nieuzasadnionymi atakami, zwłaszcza, że specyfika pełnienia urzędu sędziego czyni nierzadko niemożliwą odpowiedź i polemikę ze strony krytykowanego sędziego lub sędziów (por. m.in. wyroki ETPCz z dnia 21 marca 2002 r., nr 31611/96, *Nikula przeciwko Finlandii*, z dnia 27 maja 2003 r., nr 43425/98, *Skalka przeciwko Polsce*, z dnia 18 września 2012 r., nr 3084/07, *Falter Zeitschriften GmbH przeciwko Austrii* (no. 2), z dnia 24 września 2013 r., nr 43612/10, *Belpietro przeciwko Włochom*, z dnia 23 kwietnia 2015 r., nr 29369/10, *Morice przeciwko Francji* i z dnia 9 marca 2021 r., nr 36537/15 i 36539/15, *Benitez Moriana i Iñigo Fernandez przeciwko Hiszpanii*).

W tym stanie rzeczy treść wniosku – w zestawieniu z obszernymi i wnikliwymi motywami zaskarżonego wyroku – nie pozwalała przyjąć, aby pozwana wykazała powołane przyczyny kasacyjne. Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 98 § 1-1¹ i art. 108 § 1 w związku z art. 391 § 1 oraz art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[a.ł.]